

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 243/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej BAJO LEGAL, s. r. o., Landererova 8, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Branislav Jablonka, PhD., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obdo 7/2020 z 24. augusta 2020 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na ďalšie konanie. Domáha sa tiež náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne podala dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 21 Cob 139/2016 z 30. novembra 2017. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol z dôvodu, že bolo autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom zamestnankyne advokáta, a teda nebola splnená zákonná podmienka spísania a podpísania dovolania advokátom podľa § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). S týmto záverom najvyššieho súdu sťažovateľka nesúhlasí a považuje ho za arbitrárny a ústavne neakceptovateľný.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Podľa názoru sťažovateľky z § 429 ods. 1 CSP nevyplýva, že dovolanie a iné podanie musí byť vyslovene podpísané advokátom. Táto podmienka nevyplýva nielen z doslovného textu predmetného ustanovenia Civilného sporového poriadku (jednoznačným uvedením, že musia byť podpísané advokátom), ale ani z účelu, pre ktorý bolo toto ustanovenie zakotvené v Civilnom sporovom poriadku. Sťažovateľka si je vedomá, že všeobecnou náležitou každého podania vrátane dovolania je podpis, avšak zo žiadneho ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva zákaz, aby sa advokát dal splnomocniť na podpísanie (autorizovanie) podania (dovolania). To znamená, že aj podľa Civilného sporového poriadku je prípustné, aby sa advokát dal zastúpiť v rámci svojho poverenia na podpísanie akéhokoľvek podania vrátane dovolania. Ďalej, v tomto smere poukazuje na ustanovenie § 16 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý výslovne pripúšťa, aby sa dal advokát pri jednotlivých úkonoch zastúpiť advokátskym koncipientom, alebo iným zamestnancom advokáta. Sťažovateľka poukazuje na to, že pre identifikáciu, či ide o podanie advokáta, resp. advokátskej kancelárie, je rozhodujúca aj skutočnosť, že podanie odchádza z elektronickej schránky advokáta, ako tomu bolo v jej prípade. Do elektronickej schránky advokáta má prístup prostredníctvom jedinečných kódov len advokát alebo zamestnanci, ktorým na to udelil oprávnenie a nikto iný. Záver najvyššieho súdu, že dovolanie autorizované zamestnancom advokátskej kancelárie, na ktorého autorizáciu mal poverenie a ktoré bolo odoslané z elektronickej schránky advokáta, by malo byť podaním tohto zamestnanca, a nie advokátskej kancelárie, je podľa názoru sťažovateľky v rozpore s logickým záverom a právnym stavom, pričom sa odvoláva na bežnú prax, keď podania za advokáta podpisujú jeho zamestnanci.

4. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za *„ústavne neudržateľné z dôvodu, že popiera základné princípy ochrany práv a oprávnených záujmov fyzických osôb a právnických osôb, ako aj ochranu celospoločenských záujmov, popiera základné piliere, na ktorých má rozhodnutie súdu stáť, a to zákonnosť a spravodlivosť“*.

5. Sťažovateľka zdôrazňuje, že dovolanie bolo autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom zamestnanca jej právnej zástupkyne, ktorý bol na to poverený, pričom bolo poverenie konvertované do elektronickej podoby a tvorilo súčasť dovolania ako príloha, t. j. šlo teda o úkon advokáta, a nie ako nesprávne vyvodil záver dovolací súd v bode 21 napadnutého uznesenia, dovolanie bolo odoslané z elektronickej schránky právnej zástupkyne sťažovateľky advokátskej kancelárie BAJO LEGAL, s. r. o., k dovolaniu podávanému cez portál ežaloby vyplnením vzorového formuláru bolo priložené poverenie udelené zamestnancovi právnej zástupkyne sťažovateľky, podľa ktorého bol oprávnený autorizovať podania právnej zástupkyne a prílohy podaní a tieto následne podávať na súdy, pričom na poverení bola vykonaná zaručená konverzia advokátom JUDr. Branislavom Jablonkom, PhD., ako konateľom právnej zástupkyne.

6. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka uvádza, že za formalistický považuje aj záver najvyššieho súdu, že samotný rovnopis dovolania pripojený ako príloha v PDF dokumente nebol vôbec autorizovaný. Podľa sťažovateľky podstatou veci je, aby podanie ako celok bolo autorizované, a nie aj každá príloha podania. Povinnosť autorizovať každú prílohu podania

nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu. V súdnej veci bolo nesporné, že podanie bolo autorizované ako celok (zamestnancom povedeným advokátom), pričom logicky sa pod celok subsumujú aj všetky prílohy podania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K vylúčeniu sudcu spravodajcu

7. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Robertovi Šorlovi v súlade s Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020 a dodatku č. 2 z 1. októbra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“). Na konanie vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky bol v súlade s § 47 ods. 1 zákona o ústavnom súde príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Robert Šorl.

8. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

9. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

10. Sudca ústavného súdu Robert Šorl, vychádzajúc z dikcie § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde, predsedovi ústavného súdu v súlade s § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde oznámil skutočnosti, ktoré zakladajú dôvod na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2494/2020, a to pre jeho pomer k právnej zástupkyňi sťažovateľky. V konkrétnostiach sudca ústavného súdu zdôraznil, že s JUDr. Branislavom Jablonkom, PhD., ktorý je advokátom a konateľom právnej zástupkyne sťažovateľky, má dlhoročný priateľský vzťah.

11. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 600/2020 z 18. novembra 2020 rozhodol, že sudca ústavného súdu Robert Šorl je vylúčený z konania a rozhodovania v predmetnej veci.

12. Podľa § 47 ods. 2 druhej a tretej vety zákona o ústavnom súde ak je z konania vylúčený sudca spravodajca, ktorému bola pridelená vec patriaca do pôsobnosti senátu ústavného súdu, príslušnosť senátu ústavného súdu určeného na prerokovanie veci podľa odseku 1 zostáva zachovaná. Novým sudcom spravodajcom sa stáva sudca ústavného súdu, ktorý má podľa rozvrhu práce vylúčeného sudcu ústavného súdu v príslušnom senáte ústavného súdu nahradiť.

13. Podľa čl. II bodu 4 tretej vety Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 (ďalej len „rozvrh práce na rok 2021“) predsedom tretieho senátu je sudca Robert Šorl.

14. Podľa čl. III bodu 1 písm. b) rozvrhu práce na rok 2021, neprítomného alebo vylúčeného predsedu tretieho senátu zastupuje predseda druhého senátu.

15. Podľa čl. III bodu 3 rozvrhu práce na rok 2021, ak bol z rozhodovania vecí patriacej do pôsobnosti senátu vylúčený sudca spravodajca, novým sudcom spravodajcom sa stáva sudca, ktorý podľa rozvrhu práce vylúčeného sudcu spravodajcu zastupuje.

16. V okolnostiach posudzovanej veci sudcu Roberta Šorla, ktorý bol vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní v tejto veci, ako predsedu tretieho senátu ústavného súdu zastupuje predseda druhého senátu ústavného súdu, teda sudca Peter Molnár.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

17. Ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

18. Sťažovateľka namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodňuje nesprávnou aplikáciou § 429 ods. 1 CSP dovolacím súdom v súvislosti s posudzovaním podmienok prípustnosti dovolania.

19. Na základe uvedenej argumentácie ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky podľa § 447 písm. e) CSP, pretože dospel k záveru, že neboli splnené procesné podmienky podľa § 429 ods. 1 CSP.

20. Dovolací súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku uvádza:

«Z obsahu spisu vyplýva, že dovolanie žalobcu bolo podané v elektronickej podobe - prostredníctvom elektronického formulára pre podania v civilnom procese a v správnom súdnom procese cez portál e-Žaloby. Prílohou tohto elektronického dovolania je plnomocenstvo na zastupovanie, udelené žalobcom advokátskej kancelárii BAJO LEGAL, s. r. o., poverenie na elektronickú komunikáciu a ďalší rovnopis toho istého dovolania - všetko pôvodne listinné dokumenty, ktoré boli transformované do elektronickej podoby. Z poverenia na elektronickú komunikáciu (č. l. 529) vyplýva, že právny zástupca žalobcu (dovolateľa) poveril svoju zamestnankyňu [REDAKOVANÉ], pracujúcu na pozícii [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], aby v mene advokátskej kancelárie autorizovala podania advokátskej kancelárie a prílohy týchto podaní a následne ich podávala na súdy, ako aj na všetky úkony spojené s podávaním elektronických podaní advokátskej kancelárie.

... dovolací súd zistil, že dovolanie podané na elektronickom formulári z portálu e-Žaloby (č. l. 522-526) autorizovala svojím kvalifikovaným elektronickým podpisom (ďalej aj „KEP“) [REDAKOVANÉ], zamestnankyňa [REDAKOVANÉ] právneho zástupcu žalobcu. Len splnomocnenie na zastupovanie žalobcu a poverenie pre [REDAKOVANÉ] je autorizované KEP advokáta

JUDr. Branislava Jablonku, PhD. K týmto prílohám boli pripojené aj osvedčovacie doložky o zaručenej konverzii. Tretia príloha - rovnopis dovolania vo formáte PDF - nebola vôbec autorizovaná. Výlučne autorizácia elektronicky podaného dovolania kvalifikovaným elektronickým podpisom (alternatívne kvalifikovanou elektronickou pečaťou) preukazuje, ktorá osoba v mene dovolateľa dovolanie spísala a podpísala.»

21. V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd, odvolávajúc sa na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 484/2019 z 11. februára 2020, argumentuje, že ak bolo dovolanie autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom zamestnankyne advokáta, nie je splnená zákonná podmienka spísania a podpísania dovolania advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP a tento nedostatok dovolania nemožno po uplynutí lehoty na podanie dovolania odstrániť, pretože ide o neodstrániteľný nedostatok podmienok dovolacieho konania. Zmyslom a účelom autorizácie elektronicky uskutočneného podania vo veci samej (ktorým je aj dovolanie proti rozsudku) je podľa dovolacieho súdu záruka identifikácie strany sporu a autenticity podania. Najvyšší súd uvádza, že autorizácia podania vo veci samej, uskutočneného v elektronickej podobe, nahrádza podpis konajúcej osoby a slúži na identifikáciu osoby, ktorá predmetné podanie vo veci samej spísala a podpísala, a teda za osobu, ktorá podanie vo veci samej spísala a podpísala, treba považovať tú osobu, ktorej v zmysle overenia patrí kvalifikovaný elektronický podpis alebo kvalifikovaná elektronická pečať.

22. Dovolací súd poukazuje na to, že sťažovateľka zastúpená advokátskou kanceláriou BAJO LEGAL, s. r. o., podala dovolanie v elektronickej podobe. Predmetné dovolanie doručila súdu prvej inštancie zamestnankyňa právneho zástupcu dovolateľa [REDAKOVANÉ] (pracujúca na pozícii [REDAKOVANÉ]), ktorá dovolanie tiež autorizovala svojím kvalifikovaným elektronickým podpisom na základe poverenia z 1. januára 2018, udeleného jej advokátskou kanceláriou BAJO LEGAL, s. r. o., aby v mene tejto advokátskej kancelárie autorizovala podania advokátskej kancelárie a prílohy týchto podaní a tieto elektronicky podávala na súdy a iné orgány verejnej moci, ako aj na všetky úkony spojené s podávaním elektronických podaní advokátskej kancelárie. Záver, že kvalifikovaný elektronický podpis, ktorým bolo dovolanie autorizované, patrí zamestnankyni [REDAKOVANÉ] (a nie advokátovi poskytujúcemu právne služby prostredníctvom advokátskej kancelárie, ktorej sťažovateľ udelil splnomocnenie na zastupovanie v predmetnom konaní), podľa názoru najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva z potvrdenia o výsledku overenia kvalifikovaného elektronického podpisu.

23. Najvyšší súd v záverečnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia sumarizoval, že pri posúdení (ne)splnenia zákonnej podmienky vyžadovanej v § 429 ods. 1 CSP – v prípade elektronickej podoby dovolania – bolo rozhodujúce, ktorej osobe patrí kvalifikovaný elektronicky podpis použitý na autorizáciu podaného dovolania. V posudzovanom spore je touto osobou podľa neho nepochybne zamestnankyňa advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ], pričom z obsahu spisu tiež nepochybne vyplýva, že rovnopis toho istého dovolania, ktorý bol pripojený ako príloha elektronického formulára portálu e-Žaloby (sken pôvodne listinného dovolania), nebol vôbec autorizovaný a k odstráneniu tohto nedostatku nedošlo v lehote a postupom, ktorý predpokladá § 125 ods. 2 CSP, t. j. dodatočným doručením listinného dovolania alebo elektronického dovolania s autorizáciou v lehote 10 dní. Na predmetné dovolanie preto neprihliadal.

24. Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (m. m. IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

25. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia možno vyvodit', že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúvaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil, ako dospel k záveru o nesplnení podmienok podľa § 429 ods. 1 CSP na uskutočnenie dovolacieho konania. Právne závery, ktoré viedli najvyšší súd v konečnom dôsledku k odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. e) CSP, majú oporu nielen v aplikovaných ustanoveniach Civilného sporového poriadku, ale i v judikatúre najvyššieho súdu, na ktorú v odôvodnení napadnutého uznesenia poukazuje (uznesenie č. k. 3 Oboer 42/2017 z 26. apríla 2018 uvedené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 78/2018, uznesenie č. k. 1 Obdo 45/2019 z 15. augusta 2019 a uznesenie č. k. 3 Obdo 96/2019 z 27. novembra 2019).

26. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sa pridržiava svojho právneho názoru vysloveného v náleze č. k. I. ÚS 484/2019 z 11. februára 2020, v odôvodnení ktorého argumentuje: *«Vzhľadom na skutočnosť, že podľa § 821 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sú advokáti (právnické osoby od 1. júla 2017 a fyzické osoby od 1. júla 2018) povinní v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri elektronickej komunikácii so súdom elektronicke schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej sú majiteľom, bude obligatórna náležitosť dovolania podľa druhej vety § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku spočívajúca v spísaní dovolania advokátom splnená vtedy, pokiaľ bude dovolanie podané elektronicke autorizované kvalifikovaným elektronickeým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickeou pečaťou patriacim advokátovi, ktorý zastupuje dovolateľa [§ 23 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronicke podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“)]. Je v zásade bez právneho významu skúmať, aká fyzická osoba písomný dokument vytvorila, resp. koľko fyzických osôb sa na jeho tvorbe podieľalo.»*

27. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky uvedenej v ústavnej sťažnosti ústavný súd dopĺňa, že z hľadiska posudzovania podmienok stanovených § 429 ods. 1 CSP je irelevantné, či tzv. „advokátom poverenou osobou“ bude jej zamestnanec alebo advokátsky koncipient, kvalifikované elektronicke podpisy týchto osôb nebudú vyhovovať striktne nastaveným požiadavkám uvedeného zákonného ustanovenia.

28. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

29. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

30. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu